

ΤΟ ΔΙΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΑΛΛΙΑΝΣ

Οι Τούρκισσες στο Συνέδριο.

Από τις 18 ως τις 24 Απριλίου έγινε στην Πόλη το 12ο διεθνικό συνέδριο της Αλλιάνας (Διεθν. Ένωσης για την Ισοπολιτεία της γυναίκας).

Πριν ακόμα γίνει η επίσημη έναρξη στο Γιλντιζ Κιόσκ, άρχισαν να συγκεντρώνονται από τα τέσσερα σημεία της γης γυναίκες κάθε χώρας, κάθε φυλής και κάθε χρώματος. Από την ύψηλή, λευκή αντιπροσωπότητα της Νορβηγίας, όμοια με τα παγοβούνια του Πόλου, ως τη μικρή, σοκολατένια δημοσιογράφος της Ζαμαϊκάς, με τα κατάμαυρα μάτια, που πετούν σπίθες, και τη γλυκεια έλδη όπαδδ του Γκάντι, με τη γραφική της φορεσιά, που τη φορεϊ με καμάρι και ξεχωρίζει ανάμεσα στην όμοιομορφία της ευρωπαϊκής μόδας.

Η κατάπληξη όλων είναι φανερή μπροστά στο θέαμα των σημερινών γυναικών της Τουρκίας, που προσαρμόστηκαν για μιās, από τη μιὰ μέρα στην άλλη, στις νέες συνθήκες της ζωής, που τους έδημιούργησε ο μεγάλος αναμορφωτής των. Το διεθνικό αυτό συνέδριο είναι το αποτέλεσμα της μεγάλης αυτής απολυτρωτικής χειρονομίας της Τουρκικής Δημοκρατίας.

Βλέποντας μέσα στις αναρίθμητες λαμπρές αίθουσες του Γιλντιζ Κιόσκ, που παρεχώρησε η Τουρκική Κυ-

βέρνηση για τις εργασίες του συνεδρίου, να κυκλοφορούν πλήθος Τουρκοπούλες χαριτωμένες, έκτελώντας κάθε μιὰ πειθαρχικά την ύπηρεσία που της έχουν αναθέσει, γοργές, πρόθυμες, ευγενικές, διστάζει να πιστέψει πως μόλις δέκα χρόνια τις χωρίζουν από την παλιά χανούμ, την κουκουλωμένη μέσα στο φερετζέ της και κρυμμένη πίσω από τα καφασωτά της παράθυρα. Πώς τη βρήκε για μιās αυτή την αυτοπεποίθηση που την κάνει να κυριαρχή άπάνω σε ό,τι καταπιάνεται;

Με άληθινή υπερηφάνεια μιλεί όλος ο τύπος της Τουρκίας για τη χειραφέτηση αυτή της Τούρκισσας, που της έδωσε για μιās μιὰ τόσο εξέχουσα θέση ανάμεσα στις γυναίκες του κόσμου όλου. Γιατί κείνο που κάνει εντύπωση σαυτό το συνέδριο δέν είναι τόσο η ειδικευμένη επιστημονικότητα, που παρουσιάζουν πρό πάντων οι Άγγλίδες και η ρητορική δεξιότητα των Γαλλίδων, αλλά ο όρθολογισμός των Τουρκισσών, η καθαρή αντίληψή τους για όσα ζητήματα τις ενδιαφέρουν, ή σεμνότητα και η τέλεια απόφυγη κάθε προσπάθειας να επείδειχτουν. Μιλούν όταν νομίζουν ότι είναι ανάγκη να επέμβουν, αλλά ποτέ για να κάνουν φιγούρα, ή για να γίνει λόγος γι' αυτές. Είναι όλες γυναίκες άπλές, όλες

ντυμένες μαύρα με λίγο άσπρο, σοβαρές και λιγόλογες. Όταν παρουσιάστηκαν στην επίσημη έναρξη του Συνεδρίου οι έπτά βουλευτίνας—άπό τις δεκαεπτά που πετυχαν, ή καλύτερα που διωρίστηκαν, στις τελευταίες εκλογές—έγινε χαλασμός κόσμου άπό τα χειροκροτήματα. Οι περισσότερες είναι γυναίκες επαγγελματίες, δασκάλες, καθηγήτριες, άλλες είχαν έργαστή κάμποσα χρόνια ως δημοτικοί σύμβουλοι. Αποφεύγουν ν' ανέβουν στο βήμα, αυτό το βήμα που τόσο έλκυει μερικώς Ευρωπαίες και μόνο έπειτα άπό την επίμονη άπαίτηση του άκροατηρίου άποφασίζει νά ανέβει ή Μπαγιάν (κυρία) Μιχρή Πεκτάς και νά πη λίγα λόγια. Είναι μόλις τριάντα χρόνων, διπλωματούχος και τώρα καθηγήτρια του Αμερικανικού Κολλεγίου Θηλέων. Για άρκετά χρόνια ήταν δασκάλισσα σε τούρκικα σχολεία. Μιά άλλη βουλευτίνα, ή κ. Σαμπίχα Γκιόρκεϋ, είναι διπλωματούχος της φυσικομαθηματικής σχολής. Είκοσιεννιά χρόνια ήταν καθηγήτρια τών μαθηματικών σε γυμνάσια. Της έμενε ένας χρόνος για νά πάρει τή σύνταξή της. Όμως προτίμησε νά ζεχτή τήν ύποψηφίότητα που της υπέβαλαν για τή Βουλή. Μιλεί λίγα έλληνικά, που έμαθε όταν ήταν καθηγήτρια στο γυμνάσιο του Αϊδινίου.

Η επίσημη έναρξη.

Η επίσημη έναρξη του συνεδρίου έγινε στις 18 Απριλίου στη μεγάλη και πολυτελέστατη αίθουσα τών τελετών του Γιλντιζ Κιόσκ, που ήταν το καλοκαιρινό παλάτι του Σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ. Περισσότερα άπό χίλια πρόσωπα παρακολουθούσαν τήν τελετή αυτή μέσα στην αίθουσα αλλά και όσοι δέ χωρούσαν άκουαν τις έμιλιες στους διαδρόμους και τις πλαγιές αίθουσες όπου είχαν τοποθετηθή μεγάφωνα.

Η πρόεδρος τής Αλλιάνς, κ. Κόρμπετ-Άσμπυ εκήρυξε τήν έναρξη του συνεδρίου κι έπειτα άμέσως ο διοικητής (νομάρχης και δήμαρχος μαζί) τής Πόλης χαιρέτησε τα μέλη του Συνεδρίου άπό μέρους τής Τουρκικής Δημοκρατίας και τής Πόλης.

Η πρόεδρος τής Ένωσης τών Τουρκιστών κ. Λατιφέ Μπεκίρ χαιρέτησε τις γυναίκες που συγκεντρώθηκαν στην Πόλη άπό όλα τα μέρη του κόσμου για νά έξυπηρετήσουν όχι μονάχα το φεμινιστικόν άγώνα αλλά και τα δικαιώματα τής παιδικής και νεανικής ηλικίας και τήν παγκόσμια Ειρήνη.

Η κ. Κόρμπετ-Άσμπυ εξέθεσε έπειτα σύντομα τις άρχές τής Αλλιάνς, άνέφερε τις νίκες του φεμινισμού άπό τήν εποχή του τελευταίου συνεδρίου στο Βερολίνο στα 1929, τήν ίσοπολιτεία τών γυναικών τής Τουρκίας, τής Ισπανίας, τής Βραζιλίας, τής Οδρουουάης, τής Ν. Αφρικής, τής Κεϋλάνη, του Σιάμ και μερικά δικαιώματα στην Πορτογαλία και στην έπαρχία Μπεχάρ τών Ινδιών, τήν δημοτική ψήφο στην Χιλή, στην Ελλάδα, στο Περού, στην Ρουμανία και τήν εκλογιμότητα τή Γιαμάικα.

Πλάι στις νίκες άνέφερε και τις άπώλειες. Σε πολλές χώρες όπου έκλονίστηκαν οι δημοκρατικοί θεσμοί, ή γυναίκα έχασε ό,τι είχε κερδίσει. Έκει όπου υπήρχαν πολλές γυναικικές βουλευτές δέν υπάρχει σήμερα καμιά. Οι γυναίκες έχασαν τις θέσεις των στις τοπικές διοικήσεις και στα ύπουργεία.

Στη Γερμανία έχει αναχθή σε άρχή ο περιορισμός του δικαιώματος τής γυναίκας στην εργασία. Σε άλλες χώρες, χωρίς τόσο φανερό κυνισμό, άπλουστάτα διώχνουν τις γυναίκες για νά κάνουν θέση για τους άντρες.

Και τελειώνει τήν έμιλία της με τα ακόλουθα λόγια: «Εμείς οι γυναίκες που συγκεντρωθήκαμε εδώ άπό 30 διάφορες χώρες, δηλώνομε ότι θα συνεχίσομε τόν άγώνα μας για το διπλό μας σκοπό: **έλευθερία για τή γυναίκα, ειρήνη για τήν άνδρωπότητα.** Θα εργαστούμε για νάποχτήσει ή γυναίκα τήν αξιοπρέπεια και τήν ανεξαρτησία της ως προσωπικότητα και ως άτομο, για νά είναι πιο άξια νά εκπληρώσει τόν προορισμό της. Το παρελθόν μās έδειξε τήν άπίστευτη ύπομονή, τήν αυτοθυσία και τόν ήρωισμό τών γυναικών, που ήταν περιορισμένες άπό τήν παράδοση και τις κοινωνικές συνθήκες. Το μέλλον θα μās δείξει τή δημιουργική δύναμη τής μορφωμένης, έλεύθερης και υπεύθυνης γυναίκας. Θα μορφώσομε μιάν υγιέστερη, λεπτότερη, έξυπνότερη γενεά όταν θα συντελέσομε νά λείψει ή άγραμματοσύνη και ή μοιρολατρεία, ή άρρώστεια και ο πόλεμος και ο φανατικός έθνικισμός που οδηγεί μοιραία στον πόλεμο»...

Μίλησαν έπειτα ή αντιπρόσωπος τής Κ.Τ.Ε. κ. Ράδζιβι και ο κ. Μωρέτ εκ μέρους του Διεθν. Γραφείου Έργασίας. Οι πρόεδροι τών διαφόρων έπιτροπών τής Αλλιάνς εξέθεσαν κάθε μιá σύντομα τής άρχές τής Διεθν. Ένωσης άπάνω σε καθένα άπό τα σημεία του προγράμματός της.

Στο τέλος διαβάστηκε και έγινε δεκτή όμόφωνα ή ακόλουθη διακήρυξη τών άρχών τής Αλλιάνς:

Πολιτικά δικαιώματα:

Σε όλα τα Κράτη, με διοιοδήποτε σύστημα κυβέρνησης, οι γυναίκες πρέπει νά έχουν πλήρη και ίσα δικαιώματα έλεύθερου πολιτικού με τους άντρες.

Οικονομική ίσότητα:

Ν' αναγνωριστή το δικαίωμα όλων τών γυναικών στην εργασία, και νά μήν ύπάρχει κανένα εμπόδιο για τή δουλειά τής παντρεμένης γυναίκας. Όλοι οι κλάδοι τής εργασίας νά είναι άνοιχτοι στη γυναίκα και νά τής εξασφαλιζεται ή ίδια επαγγελματική προετοιμασία με τόν άντρα καθώς και όλα τα επαγγέλματα και οι δημόσιες ύπηρεσίες, με τους ίδιους όρους προαγωγής: οι γυναίκες νά παίρνουν ίση άμοιβή με τους άντρες για ίση εργασία.

Ηθική ίσότητα:

Νά ύπάρχει και για τα δύο φύλα ή ίδια ανώτερη ήθική στάθμη, που θα στηρίζεται στο σεβασμό για τήν ανθρώπινη προσωπικότητα, στη σεξουαλική πειθαρχία και στην άναγνώριση τής εδύνης άπέναντι τής νέας γενεάς. Η άρχή αυτή και οι συνέπειές της οι νομικές, ήθικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές νάναγνωρίζονται άπό το νόμο και νά εφαρμόζονται. Έπομένως ή σωματεμπορία τών γυναικών και κάθε μορφή έμπορίου τής άνηθικότητας νά λογαριάζεται και νά τιμωρείτο: ως παραβίαση του νόμου. Ο διακονισμός τής πορνείας και όλα τα έξαιρετικά μέτρα εναντίον τών γυναικών γενικά ή μιās τάξης γυναικών νά καταργηθούν.

Νομικά δικαιώματα:

Η γυναίκα, παντρεμένη ή άνύπαντη, νά έχει

πλήρη προσωπικά και άστικά δικαιώματα, που να περιλαμβάνουν και το δικαίωμα να διαχειρίζεται την περιουσία της. Να μη βρισκείται κάτω από την κηδεμονία του συζύγου της και να έχει το ίδια δικαιώματα πάνω στα παιδιά της. Να έχει τα ίδια δικαιώματα με τον άντρα να διατηρεί ή αλλάζει την ιδιαιτεριότητά της.

Ειρήνη και Κοινωνία των Έθνων :

Η συμμετοχή της γυναίκας στην πολιτική ζωή έξισου με τον άντρα, είναι αναγκαία για να προαχθεί η παγκόσμια ειρήνη. Οι γυναίκες σδλον τον κόσμο έχουν χρέος να εργαστούν για να προαχθούν οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των εθνών, για να καλλιεργήσουν το συναίσθημα της αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων ανεξάρτητα από φυλές και εθνικότητες και να υποστηρίξουν την ιδέα μιας Κοινωνίας των Έθνων που, αφύπνιστας σε κάθε έθνος την αυτονομία και την ελευθερία του, θα εργάζεται για να εξασφαλίσει μια διαρκή συνεννόηση μεταξύ των λαών.

* *

Υπάρχει κάτι στο φετεινό συνέδριο που παρουσιάζει χωριστό ενδιαφέρον για κείνον που παρακολουθεί την εξέλιξη των διαφόρων κοινωνικών φαινομένων — και το φαινόμενο της παγκόσμιας γυναικείας κίνησης για την πολιτική και οικονομική της εξίσωση είναι χωρίς άλλο από τα σπουδαιότερα — και το κάτι αυτό είναι η σύγκριση με τα προηγούμενα συνέδρια της Αλλιάνας και πρό πάντων με το τελευταίο, του 1929 στο Βερολίνο.

Κανένας δε θά πίστευε ποτέ πώς, έπειτα από τη λαμπρότητα του πανηγυρισμού της είκοσιπενταετηρίδας της Αλλιάνας στο Βερολίνο, έπειτα από τη διαπίστωση τόσων κατακτήσεων του φεμινισμού σε τόσες χώρες, έπειτα από τη μοναδική εκείνη βραδυά της Ειρήνης, με τα επίβλητικά απαγγελτικά κέρα των εργατών, των τραυματιών του πολέμου, των γυναικών και των παιδιών που βροντοφωνούσαν με μια φωνή : «Nie wieder Kieg» (Ποτέ πια πόλεμος) θά βρισκόμαστε σήμερα κάτω από την απειλή μιας νέας ανθρωποσφαγής, θά παρακολουθούσαμε με αγωνία τους τρομαχτικούς εξοπλισμούς της Γερμανίας και στη χώρα αυτή, όπου η γυναίκα είχε πάρει όλα της τα πολιτικά δικαιώματα και είχε τέλεια εξισωθεί με τον άντρα, δε θά υπήρχε σήμερα μια γυναικεία φωνή στο Ράιχσταγ για να διαμαρτυρηθεί για τους διωγμούς των γυναικών.

Αν μπορεί κανείς ν' άγκαλιάσει συνολικά μια τέτοια δμαδική εκδήλωση, όπως είναι ένα συνέδριο και να ξεχωρίσει την κεντρική του γραμμή, θά βρη σε κάθε διεθνικό φεμινιστικό συνέδριο που έγινε στην τελευταία δεκαπενταετία ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό. Το φεμινιστικό συνέδριο του Βερολίνου του 1929 ήταν πανηγυρικό. Όλες οι άλλες λεπτομέρειες έσβυσαν μπρός στην ανάγκη που είχαν νιώσει οι γυναίκες όλου του κόσμου να διαδηλώσουν την ικανοποίησή τους για τις νίκες τους.

Το φετεινό συνέδριο της Κωνσταντινουπόλεως θά μπορούσε να χαρακτηριστεί ως άμυντικό. Φάνηκε καθαρά ότι, αν σε μερικές χώρες οι γυναίκες έχουν

να κατακτήσουν τα δικαιώματα που δεν τους έχουν ακόμα δοθεί, ή γενική ανάγκη είναι να άμυνθούν ενάντια σε μερικές έχθρικές δυνάμεις που ζητούν να τους άφαιρέσουν ό,τι έχουν κερδίσει ως τώρα με τόσους άγώνες. Και τους έχθρους αυτούς τους ξέρουν τώρα ποιοί είναι, τους βλέπουν καθαρά. Είναι ο φασισμός από τη μια μεριά, ή οικονομική κρίση από την άλλη.

Με μεγάλη λεπτότητα, με εξαιρετικό τάκτ εξέτασε το συνέδριο το ζήτημα της «θέσης της γυναίκας στις διάφορες σύγχρονες μορφές των πολιτευμάτων».

* *

Η γυναίκα στα διάφορα πολιτεύματα.

Από τότε που ιδρύθηκε ή Αλλιάνας, ήταν ή πρώτη φορά φέτος που ζητούσε να πάρει θέση μπροστά σ' ένα ζήτημα πολιτικό. Κι όταν σκεφθεί κανείς ότι ή Αλλιάνας άποτελείται από κάπου 40 διάφορα εθνικά τμήματα, με τόσο διαφορετικές πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, το πράγμα κατανοούσε δυσκολώτατο.

Η συζήτηση γινόταν ακόμα πιο δύσκολη μέσα στην Τουρκία, τη χώρα που με φιλοξενούσε με τόσο έγκραδότητητα, όπου όμως από τη μια μεριά εξέλιωνε ή Κεμάλ άπόλυτα τη γυναίκα με τον άντρα, από την άλλη διώριζε ή ίδιος τους αντιπροσώπους του λαού στο Κοινοβούλιο. Ός τόσο ή έχθρική στάση μερικών χωρών άπέναντι στις φεμινιστικές οργανώσεις και ειδικά της Γερμανίας και της Ιταλίας, προκάλεσε μίαν άδημονία τόσο βραχεία στο συνέδριο, που δεν ήταν δυνατόν παρά να εκδηλωθεί με μίαν άπόφαση, όπου άνάμεσα στις γραμμές της διαβάσει κανένας πολύ περισσότερα άπ' όσα έλεγε τα ίδια τα λόγια. Η άπόφαση είναι ή εξής :

«Το 12ο Συνέδριο της Αλλιάνας (Διεθν. Ένωση για την ίσοπολιτεία των γυναικών) ζητεί από τα Κράτη, οποιαδήποτε μορφή πολιτεύματος κι αν εφαρμόζουν, να διατηρούν τις βασικές άρχές των δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου, ανεξάρτητα από φύλο : ελευθερία άτομική, ελευθερία σκέψης και δικαίωμα ν' αντιπροσωπεύονται όλοι στην διοίκηση της χώρας».

Το Συνέδριο άντικρύζει με θλίψη το γεγονός ότι σε πολλές χώρες παραβιάζονται ολοφάνερα οι άρχές που άπάνω σαυτές στηρίζεται ή φεμινιστική κίνηση και άρνοούνται στις γυναίκες ίσες δυνατότητες.

Το Συνέδριο έτικυρώνει την άκλόνητη πεποίθησή του ότι κανένα σύστημα κυβερνητικό δεν μπορεί να εξασφαλίσει μόνιμη ευημερία για τις γυναίκες, τα παιδιά και την κοινότητα ως σύνολο, αν δε χρησιμοποιηθεί ή ειδική πείρα των γυναικών, με το να τους δίνεται πλήρης συμμετοχή στις εθνικές και τα καθήκοντα για τη διοκβεύρηση της χώρας, τόσο στον καθορισμό της πολιτικής για το μέλλον, όσο και στην εφαρμογή των νόμων και διατάξεων.

Γιαυτό, το Συνέδριο άπαιτεί ίσα δικαιώματα πολιτικά και οικονομικά για τους άντρες και τις γυναίκες κάθε χώρας».

* *

Η γυναίκα και τα οικονομικά προβλήματα.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση και ή επίδρασή της στην οικονομική ζωή της γυναίκας άπασχόλησε επί-

σης τὸ συνέδριον. Διαπιστώθηκε ὅτι σὲ πολλὰ κράτη, ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα μέσα γιὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἀνεργία θεωρήθηκε ἡ ἀπομάκρυνση τῶν γυναικῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν παντρεμένων ἀπὸ τῆς ἐργασίας τους. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας κ. Μωρέτ, πού παρακολούθησε ἕως τῆς συνεδριάσεως τῆς σχετικῆς μὲ τὴν ἐργασία τῆς γυναίκας, ἔβαλε τὰ πράγματα στὴ θέση τους μὲ ἀτακτάταχη λογικὴ καὶ σαφήνεια.

«Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις», εἶπε, «δὲν εἶναι μονάχα ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερπαραγωγῆς, ἀλλὰ πρὸ πάντων τῆς ἔλλειψης μιᾶς λογικῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, πού μόνο μὲ διεθνή ὀργάνωση μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ. Εἶναι οὐτοπία νὰ φαντάζονται πῶς μπορεῖ νὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα μὲ τὸ νὰ βγάλουν τὴ γυναίκα ἀπὸ τὴ δουλειά της καὶ νὰ τὴ δίνουν στὸν ἄντρα. Ἡ ἀνεργία μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μονάχα μετατίθεται. Δὲ λιγοστεύει. Ἡ ἐλάττωσις τῆς παραγωγῆς εἶναι μονάχα μιὰ ἀποψη γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος. Ὑπάρχει ἡ ἄλλη, ἡ σοβαρώτερη, ἡ αὐξησις τῆς κατανάλωσης. Γιὰ νὰ γίνει αὐτό, πρέπει ν' αὐξηθῇ ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τῶν μαζῶν. Ἐνας ἄντρας, λ. χ., ὑπάλληλος ἢ ἐργάτης, κερδίζει ὅσα τοῦ χρειάζονται γιὰ νὰ ζήσει μόνος του ἄνετα. Μιὰ ἐργαζόμενη γυναίκα τὸ ἴδιον. Ἄν παντρευτοῦν καὶ ἀποκτήσουν καὶ παιδιὰ, θὰ μποροῦν νὰ ζήσουν μὲ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας τους. Ἄν ὅμως ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴ γυναίκα τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ἐργασία της, τί θὰ συμβῇ; Ὁ ἀποκορύφωσις τῶν ἐξοδῶν τους σὲ ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ὁ ἀποκορύφωσις ἔλα ἔκείνα πού ἀποτελοῦν τὴν ἀξία τῆς ζωῆς, κάθε πνευματικὴ ἀπόλαυση, κάθε ψυχαγωγία, γιὰ τὴν ἄντρας σὲ ἐλάχιστο ἢ ἀγοραστικὴ δύναμις τοῦ ἀνδρόγονου. Ὁ ἀντίκτυπος θὰ φανῇ ἀμέσως σὲ πλῆθος ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, θέατρο, φιλολογία, σπὸρ, τουρισμὸ κλπ. καὶ θὰ δημιουργηθῇ σ' αὐτὲς μέσα μιὰ τρομακτικὴ ἀνεργία. Τὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ μιᾶς χώρας θὰ κατέβει ἔτσι ἀσφαλῶς, ὥστε κάθε ἄλλο παρὰ νὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα μὲ τὸ νὰ διωχτοῦν οἱ γυναῖκες ἀπὸ τὴ δουλειά τους».

Τὰ κυριώτερα μέσα πού προτείνει ὁ κ. Μωρέτ γιὰ τὴν καταπολέμησις τῆς ἀνεργίας εἶναι: Ἐλάττωσις τῶν ὠρῶν τῆς ἐργασίας, αὐξησις τῶν χρόνων τῆς γενικῆς καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης, ἴση καὶ γιὰ τὰ δύο φύλα, ὀργάνωσις τῆς ψυχαγωγίας καὶ τῆς χρησιμοποίησις τῶν ὠρῶν σχολῆς, δημόσια ἔργα.

Τὸ φεμινιστικὸ συνέδριον δὲν ἦταν βέβαια μιὰ οἰκονομικὴ διάσκεψις, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐμβαθύνει σ' ἕως τῆς λεπτομέρειος τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων.

Ὅμως τὰ προβλήματα αὐτὰ ἀντικρύστηκαν γενικῶς ἀπὸ τὸ συνέδριον πού ἀποκρυστάλλωσε τῆς σχετικῆς ἀντιλήψεως του στὴν ἀκόλουθη ἀπόφασις:

«Τὸ συνέδριον τῆς Ἀλλεῖας, ἀντιπροσωπεύοντας τὴ μερίδα ἐκείνη τῆς ἀνθρώπινης κοινότητος πού ἀσχολεῖται ἰδιαίτερα μὲ τὴν κατανομή τοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος, διακηρύττει τὴν πεποίθησίν του ὅτι ἡ καταστροφὴ προϊόντων ἀμέσου ἀνάγκης δὲν μπορεῖ νὰ βελτιώσῃ τῆς συνθηκῆς τῆς ζωῆς στὸν κόσμον καὶ στήριζται σὲ μιὰν ἀρχὴ τέλεια λανθασμένη καὶ ἐπιβλαβή.

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν ὅτι πολυάριθμοι κατηγορίες τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ ὑποφέρουν ἀπὸ φτώχεια, ὅσο

οἰσιμὸ καὶ στεροῦνται τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα γιὰ τὴ συντήρησίν τους,

Ἔτι ἂν ἕτερον δὲν ὑπάρχει πούθενά τέλεια ἔλλειψη ἀπὸ πρῶτες ὕλες, ἐργατικὰ χέρια, παραγωγικὰ μηχανήματα καὶ καλλιεργήσιμη γῆ,

Ἔτι οἱ ἀνακαλύψεις καὶ οἱ ἐφευρέσεις αὐξάνουν ἀδιάκοπα τὴν παραγωγικότητα τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν αὐξάνουν ἢ μποροῦν ν' αὐξήσουν τὸν πραγματικὸ πλοῦτον τοῦ κόσμου,

Ἔτι ὁ πλοῦτος αὐτὸς δὲν εἶναι προσίτος σὲ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας παρὰ μὲ τὴν ἀγοραστικὴ δύναμις πού τοῦ παρέχεται σὲ μορφῇ ἡμερομισθίου,

Ἔτι ἡ μηχανὴ ἀντικαθιστᾷ ἄλλο καὶ σὲ μεγαλύτερη κλίμακα τὰ ἐργατικὰ χέρια, στερώντας ἔτσι ἀπὸ ἐκατομμύρια ἐργατῶν τὴν ἀγοραστικὴν δύναμις,

Ζητᾷ ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐξετάσῃ πῶς ἡ ἀγοραστικὴ αὐτὴ δύναμις μπορεῖ νὰ δοθῇ σὲ κείνους πού δὲν τοῦς παρέχει πιά ἡ κοινότης πληρωμένη δουλειά. Κι' ἀκόμα ζητᾷ νὰ μελετήσῃ μὲ ποῖον τρόπο ἀποτελεσματικὸν θὰ μπορέσει νὰ κατανεμηθῇ ἡ παραγωγικότητα τόσο τῆς γεωργίας, ὅσο καὶ τῆς βιομηχανίας πρὸς ἕνδεκα ἑλῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς».

* *

Ἡ ἰθαγένεια τῆς γυναίκας.

Ὅλα τὰ φεμινιστικὰ ζητήματα, πού ἀποτελοῦν τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀλλεῖας, συζητήθηκαν καὶ στίς ἐπιτροπὲς καὶ στὴν ὀλομέλεια καὶ διατυπώθηκαν σχετικῆς ἀποφάσεις. Γιὰ τὰ περισσότερα ὅμως, μιὰ καὶ δὲν ὑπῆρχαν διαφωνίες, ἐπανέλαβε τὸ συνέδριον τῆς δηλώσεις πού εἶχαν διατυπωθῇ σὲ προηγούμενα συνέδρια. Δὲν ὑπάρχει πιά ἕδαφος γιὰ συζήτησις αὐτε γιὰ τὴν κατάργησις τοῦ διακονισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης, οὔτε γιὰ τὴν ἰσότητά στὴν ἀστικὴ νομοθεσία καὶ τὸ οἰκογενειακὸ δίκαιο. Ἀξίζει ὅμως ν' ἀναφέρωμε ὅτι ἕνα ζήτημα πού ἀπασχόλησε πολὺ τὸ συνέδριον ἦταν ἡ ἰθαγένεια τῆς γυναίκας. Καὶ ὅχι βέβαια ἡ φεμινιστικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος, πού φυσικὰ δὲ συζητεῖται κἄν, καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἡ Ἀλλεῖας εἶχε πάντα ζητήσει τὴν ἰσότητά τῶν δύο φύλων σὲ δικαίωμα νὰ διατηροῦν ἢ νὰλλάξουν τὴν ἰθαγένειά τους ἀλλὰ ἡ ταχτικὴ πού θ' ἀκολουθήσουν οἱ γυναικεῖες ὀργανώσεις γιὰ νὰ ἐπιτύχουν ὥστε νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα μὲ μιὰ διεθνή σύμβασιν. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀρκετὰ ὄριμον. Εἶναι στὴν ἡμερησία διάταξις τῆς ἐφειτεινῆς συνέλευσεως τῆς Κ.Τ.Ε. τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον. Μερικῆς ὀργανώσεις γυναικεῖες μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ Ἐθνικοῦ Γυναικεῖου κόμματος τῆς Ἀμερικῆς, μιὰ πολὺ ζωντανὴ καὶ δραστήρια ὀργάνωσις, κατῳρθωσαν ὥστε νὰ ψηφισθῇ σὲ Μοντεβίδεο, στὴν Παναμερικανικὴ Διάσκεψιν, μιὰ Διεθνήν σύμβασιν σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ γυναίκα θὰ ἔχει ἴσα δικαιώματα μὲ τὸν ἄντρα ὡς πρὸς τὴν ἰθαγένειαν. Τέσσερα κράτη τῆς Ἀμερικῆς ἐκύρωσαν τὴν σύμβασιν αὐτὴ καὶ τώρα πολλῆς γυναικεῖες διεθνεῖς ὀργανώσεις θὰ ὑποβάλουν στὴν Κ.Τ.Ε. μιάν αἴτησιν γιὰ νὰ υἱοθετηθῇ αὐτὴ τὴ σύμβασιν καὶ νὰ τὴν ὑποβάλει γιὰ νὰ κυρωθῇ ἀπὸ ἕλα τὰ κράτη πού εἶναι μέλη της. Ὡς τόσο ὑπάρχουν καὶ ἄλλες

Συνέχεια στὴ σελίδα 6

Συνέχεια από τη σελίδα 4

γυναίκες οργανώσεις που δεν ικανοποιούνται με την άδριστη αυτή διατύπωση της ισότητας και ζητούν κάτι πιο καθωρισμένο και συγκεκριμένο, ν' αναφέρεται δηλαδή ρητά ότι μπορούν να έχουν οι σύζυγοι και διαφορετική ιθαγένεια ο καθένας. Και αυτό γιατί πιστεύουν πως, αν δεν αναφέρεται αυτό ρητά στη σύμβαση, η γυναίκα πάντα θα υποκύπτει σε πιέσεις ή στην επιβολή του άνδρος και θα παίρνει την ιθαγένειά του, αν αυτός δε θέλει να πάρει τη δική της. Αυτή την άποψη υποστήριξε το Συμβούλιο της Αλλιάνς και την υπέβαλε στο συνέδριο. Ατέλειωτες συζητήσεις με ρήτορες δεινούς και από το ένα μέρος και από το άλλο, την Άγγλιδα Κα Μάθιους για την άποψη της Άλλιάνς, τη Γαλλίδα δικηγόρο Κα Βερρόν, για τη διατύπωση του Μοντεβιδέο. Επί τέλους επεκράτησε με δύο ψήφους η άποψη της Άλλιάνς. Για μας τους Έλληνες θά είχε μεγάλη σημασία αν μπορούσε να έχει η γυναίκα διαφορετική ιθαγένεια από τον άντρα της. Αν εξαφνα μία Έλληνίδα από την Πόλη μπορούσε να διατηρήσει την τουρκική της ιθαγένεια και μετά το γάμο της με Έλληνα υπήκοο, θά είχε σπουδαία οικονομικά ωφέληματα.

* *

Άστικά δικαιώματα.

Για την άστική θέση της γυναίκας το Συνέδριο ψήφισε την ακόλουθη απόφαση:

«Η παντρεμένη γυναίκα που εργάζεται με μισθό να έχει σε κάθε χώρα το δικαίωμα να διαθέτει ελεύθερα τα κέρδη της.

Να υπόκειται σε ποινική δίωξη εκείνος που δεν καταβάλλει τη διατροφή ή το επίδομο που ώριστηκε από απόφαση του Δικαστηρίου, είτε για οικιακά έξοδα κατά τη διάρκεια του γάμου ή σε περίπτωση χωρισμού ή διάλυσης του γάμου.

Η δικαστική απόφαση διατροφής σε οποιαδήποτε χώρα κι αν εξεδόθηκε να είναι εκτελεστή σε όλες τις χώρες.

Η Άλλιάνς ζητεί από την Κ.Τ.Ε. να περιλάβει στο πρόγραμμα των εργασιών της τη μελέτη μιας διεθνικής σύμβασης για την καταβολή της διατροφής και την τιμωρία, για την εγκατάλειψη της οικογένειας.

Η Άλλιάνς δηλώνει ότι θα υποστηρίξει με όλες της τις δυνάμεις τις αρχές που διατυπώνονται στη Σύμβαση του Μοντεβιδέο του Δεκ. 1933, σύμφωνα με την οποία: «Τα συμβαλλόμενα Κράτη που θα κυρώσουν την παρούσα Σύμβαση συμφωνούν να εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα στους άντρες και τις γυναίκες στη νομοθεσία της χώρας των».

* *

Ψήφος και Ειρήνη.

Φυσικά το ζήτημα της ψήφου στις διάφορες συνεδριάσεις συζητήθηκε αρκετά και διατυπώθηκαν σχετικές ευχές. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικές ήταν οι όμιλίες των δύο Άγγλιδων βουλευτών, της Κας Τούρμπερβιλ και της λαίδης Άστορ. Η πρώτη έτόνισε ότι δεν υπάρχει αληθινή δημοκρατία χωρίς την από-

λυτη ισότητα των δύο φύλων. Γι' αυτό δεν πρέπει να λογαριάζεται το καθεστώς της Άγγλιας ως δημοκρατικό παρά από τα τελευταία 19 χρόνια, από τότε δηλαδή που πήραν ψήφο οι γυναίκες. Σε 600 βουλευτές οι 15 είναι γυναίκες στη Βουλή των Κοινοτήτων ήσπου η πρώτη που κατώρθωσε να εισχωρήσει ήταν η λαίδη Άστορ. Η αναλογία αυτή είναι κάθε άλλο παρά ιδεώδης. (Η Κα Τούρμπερβιλ θά την προτιμούσε ανεστραμμένη, δηλ 600 γυναίκες σε 15 άνδρες). Όπως δήποτε όμως και οι λίγες αυτές γυναίκες κατώρθωσαν ώστε να ψηφιστούν αρκετοί νόμοι για την προστασία της γυναίκας και του παιδιού, όπως λ. χ. ο νόμος που εισηγήθηκε η λαίδη Άστορ, που απαγορεύει την πώληση οίονπνευματωδών ποτών σε παιδιά ηλικίας κάτω των 16 ετών, ο νόμος που μεταβάλλει τη θανατική ποινή για τις έγκυες γυναίκες σε ισόβια δεσμά, ο νόμος που επιτρέπει στη μητέρα να είναι κηδεμόνας του παιδιού της κλπ.

Η λαίδη Άστορ, γεμάτη φωτιά και ένθουσιασμό, κάνει μία θερμή απόλογία για τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Σας φαίνομαι σαν επαναστάτης; Θαρρώ πως πιστεύετε το εναντίον. Αν όμως είμαι επαναστάτης από την κορυφή ως τα νύχια, θέλω όμως μίαν επανάσταση ειρηνική, που, εξασφαλίζοντας ίσα δικαιώματα για τη γυναίκα, θά εξασφαλίσει για τη νέα γενιά την ευημερία, την ειρήνη, που στερούμεθα σήμερα».

«Για να τ' αποχτήσουμε αυτά όμως, πρέπει να εργαστούμε γερά. Πολλές φορές πρέπει να θυσιαστούμε. Έμεις μονάχα μπορούμε να διδάξουμε στα παιδιά μας ότι αξίζει να πεθάνει για την πατρίδα του παρὰ να πεθάνει για αυτή. Πώς ο πόλεμος είναι μια πληγή και πώς όλοι οι λαοί κι όλες οι πατρίδες έχουν δικαίωμα στη ζωή».

Η ειρήνη! ή γλύκα του σπιτιού, ή ζεστασιά της φωλιάς που δεν απειλεί να την παρασύρει ο άγριος αέφροννας του πολέμου! Η λέξη που έχει τη βαθύτερη απήχηση στην ψυχή κάθε μάνας, που τρέμει σαν αναλογίζεται πως μπορεί να της αρπάξει ο πόλεμος από την αγκαλιά της τα παιδιά που μεγάλωσε με το αίμα της καρδιάς της. Γι' αυτό ζητά κι αυτή να ακουστή η γνώμη της από την πολιτεία, για να μπορεί να σταματήσει το φονικό χέρι που υψώνεται απειλητικό Για να φωνάξει στους λαούς που άνομοι έ ένας ενάντια στον άλλο: Σταθήτε! είμαστε κι' εμείς εδώ, οι μάνας.

Η καρδιά αυτή της μάνας έχτύπησε και μέσα στο Συνέδριο το φεμινιστικό.

Η επιτροπή για την ειρήνη, με την προεδρία της Άμερικανίδας κ. Σάιν, διατύπωσε την ακόλουθη απόφαση, που έγινε δεκτή ομόφωνα από την ολομέλεια του συνεδρίου:

«Έμεις οι γυναίκες, που αντιπροσωπεύουμε εδώ εκατομμύρια οργανωμένων γυναικών σε 40 χώρες της Ανατολής και της Δύσεως.

Δηλώνομε, πριν αποχωριστούμε, την απόλυτη αλληλεγγύη μας και τη σταθερή μας θέληση να έξυπηρετήσουμε με τις οργανώσεις μας την παγκόσμια ειρήνη και ειρήνη».

Είκοσι χρόνια μονάχα μ'ας χωρίζουν από το φριχτότερο πόλεμο που γνώρισε ο κόσμος και σήμερα οι κυβερνήσεις ένεργοϋν σ'α να είχαν ξεχάσει β'λη τή φοβερή καταστροφή.

Και τ'α εκατομμύρια τών άντρών που θυσιάστηκαν με τήν έλπίδα π'ως μιά τέτ'ια άνθρωποσφαγή δ'ε θα μπορούσε ποτέ να ξαναγίνει.

Και τόν πόνο τών οικογενειών που όρφάνεψαν.

Και τήν αγωνία τών μητέρων για να μεγαλώσουν τ'α παιδι'α τους που έτοιμάζονται σήμερα να τούς τ'α πάρουν για να τ'α στείλουν σ' έναν πόλεμο που θ'α είναι ή τέλεια καταστροφή του κόσμου.

Πριν ξαναγυρίσουμε κάθε μιά μας σ'α σπ'ια μας, σ'α σπ'ια α'α τ'α ζητούμε να τ'α σώσομε από τήν τρικυμία που τ'α απειλεί, στέλνομε από τήν Πόλη, από τ'ο σημε'ο α'ατ'ο όπου άνταμώνονται οι δύο "Ηπειροι, μιάν έπίσημη έκκληση στους λαούς για να προσπαθήσουν, όσο είναι ακόμα καιρός, να σώσουν τήν ειρήνη που κινδυνεύει.

Γ'α ν' απαιτήσουν από τις Κυβερνήσεις τους, που τους αντιπροσωπεύουν υπεύθυνα, να σεβαστούν α'α, σ'τηρά και τ'ο γράμμα και τ'ο πνεύμα τών συνθηκών, που αποκλείουν τόν πόλεμο ως μέσο για να λύνονται οι διαφορές μεταξύ τών Έθνών, να κανονίζονται οι διαφορές σύμφωνα με τις αρχές μιάς διεθνικής δικαιοσύνης και με τ'ο σεβασμό τών δικαιωμάτων τών λαών, να ενισχύονται οι όργανισμοί τής ειρήνης και ή στενή συνεργασία όλων τών λαών προς τ'ο συμφέρον τής πατρίδας και τής ανθρωπότητας.

Μητέρες, γυναίκες όλων τών χωρών, ένωθήτε μαζί μας για να επιτύχομε μιάν όργανωση λογική ενός κόσμου λυτρωμένου από τις φρικαλεότητες του πολέμου.

Η αρχή τις όμ'αδικής ασφάλειας να επικρατήσει και σ'τη θεωρία και σ'τη πράξη ως ή μόνη β'αση για τήν όργανωση τής παγκόσμιας ειρήνης.

Από τότε που ο κόσμος αναπτύχθηκε σε μιά μονάδα οικονομική, είναι ανάγκη και ή αρχή τής έθνικης κυριαρχίας να προσαρμ'οσ'τη σε μιά τέτ'ια διεθνική όργανωση.

Η όμ'αδική α'ατή ασφάλεια πρέπει να σ'τηρίζεται σ'την αναγνώριση τών θεμελιωδών δικαιωμάτων τών έθνών με τ'ο πνεύμα τής άμοιβαίας ευθύνης, και σε καθορισμένες έγγυήσεις, σ'τη δικαιοσύνη και σ'τη λύση τών διαφορών με μέσα ειρηνικά, σ'την άρνηση να δίνεται βοήθεια σε τ'ο έπιτιθέμενο κράτος και σ'τη βοήθεια εκείνου που είναι θύμα μιάς επίθεσης.

Καλούμε τις Κυβερνήσεις να επιμείνουν σ'τη λύση τών διαφορών από τ'α διεθνικά δικαιοδικά δικαστήρια.

Καλούμε τις γυναίκες όλων τών χωρών να έξασκ'ισουν όλη τήν πολιτική τους δύναμη, και τήν κοινωνική τους επιρροή για να έξκαθιδρυθή α'ατ'ο τ'ο όμ'αδικό σύστημα.

Δηλώνομε και πάλι τήν αναλλοίωτη πίστη μας σ'την Κ. Τ. Ε. που θέλομε ν' αυξήσομε τ'ο κύρος της ενεργώντας κάθε μιά από μ'ας στις Κυβερνήσεις μας.

Οι φαινομενικές αποτυχίες τής Κ. Τ. Ε. όφείλονται σ'την άρνηση μερικών κυβερνήσεων να χρησιμοποιήσουν με ευθύτητα και ειλικρίνεια τόν όργανισμόν α'ατ'ο.

Δηλώνομε και πάλι τήν πεποίθησή μας ότι ή όμ'αδική έλάττωση τών έξοπλισμών, ο διεθνικός έλεγχος τής κατασκευής και του έμπορίου τών πολεμικών όπλων και τής ιδιωτικής άεροπορίας θ'α ενίσχυε τ'ο σύστημα α'ατ'ο.

Διαμαρτυρόμαστε για τήν αυξάνουσα τάση του μηλιταρισμού σ'την έκπαίδευση.

Δηλώνομε και πάλι τήν πίστη μας σ'την αξία του ήθικου άφοπλισμού και επιμένομε να γίνεται ή έκπαίδευση τής νέας γενεάς με τ'ο πνεύμα τής συνεννόησης ανάμεσα στις φυλές, σ'α έθνη και στις τάξεις.

Ζητούμε από τις γυναίκες όλων τών χωρών να έξετάζουν τ'α αναγνωστικά βιβλία τών σχολείων και να ζητούν από τις κυβερνήσεις να φαιρεύεται κάθε φράση που δείχνει έχθρότητα προς άλλα έθνη.

Δηλώνομε ότι θ'α συνεργαστούμε όσο μπορούμε με τις έπιτροπές τής διανοητικής συνεργασίας τής Κ. Τ. Ε.

Α. Θ.